

Aktuálne problémy v ochrane lesa 2013 – 22. ročník medzinárodnej konferencie

Národné lesnícke centrum - Lesnícky výskumný ústav Zvolen každoročne organizuje odbornú a vedeckú konferenciu o ochrane lesov na Slovensku s názvom *Aktuálne problémy v ochrane lesov*. V roku 2013 bolo miestom stretnutia už po šiestykrát Kongresové centrum Kúpeľov Nový Smokovec, a. s. Organizačným garantom bola Lesnícka ochranná služba Banská Štiavnica. Hlavnou témou už 22. ročníka bolo pretrvávajúce kalamitné hynutie smrečín, ďalej začínajúce kalamitné hynutie borovic na Záhorí, manažment zveri a invázia háďatka borovicového do strednej Európy. Konferencie sa zúčastnilo 182 registrovaných účastníkov, ktorým bol pri prezentácii odovzdaný zborník referátov z konferencie s 34 článkami. Zborník zostavil Ing. Andrej Kunca, PhD., referáty boli recenzované lektormi Ing. Jurajom Varínskym, CSc. a Ing. Pavlom Hlaváčom, PhD. (KUNCA, A. (ed.), 2013: *Aktuálne problémy v ochrane lesa 2012. Zborník referátov z medzinárodnej konferencie konanej 25. – 26. 4. 2013 v Novom Smokovci, Zvolen, NLC, 181 pp. ISBN 978-80-8093-172-8*). Okrem toho sa každému účastníkovi odovzdala publikácia FINĐO, S., PETRÁŠ, R., 2011: *Ochrana lesa proti škodám zverou. Zvolen, NLC - LVÚ Zvolen, 283 pp.*

Konferenciu otvoril generálny riaditeľ Národného lesníckeho centra Ing. Martin Moravčík, CSc. Vo svojom príhovore vyzdvihol význam stretnutí lesníckej verejnosti aj na takýchto konferenciách a poďakoval pracovníkom Lesníckej ochrannárskej služby z Banskej Štiavnice a Zvolena za zorganizovanie konferencie, ktorá svojim významom patrí medzi hlavné podujatia, ktoré centrum ponúka lesníckej verejnosti. Za Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR sa prihovaril účastníkom riaditeľ odboru štátnej správy lesného hospodárstva a poľovníctva sekcie lesného hospodárstva a spracovania dreva Ing. Jozef Dóczy, PhD. Pripomenul najzávažnejšie problémy ochrany lesa, ku ktorým patrí okrem kalamitného premnoženia podkôrných druhov hmyzu v smrečínach aj blížiac sa kalamitné premnoženie mníšky veľkohlavej v dubinách. Taktiež zdôraznil, aby sa pozitívne a negatívne skúsenosti získané z kalamiť v smrečínach využili pri predchádzaní poškodení lesných porastov významných drevín pestovaných v monokultúrach, napr. borovicových porastov na Záhorí. Vyzdvihol význam Lesníckej ochrannárskej služby pri odovzdávaní poznatkov výskumu pre lesnícku verejnosť v praxi a poprial organizátorom a účastníkom úspešný priebeh konferencie. Už v úvode konferencie riaditeľ NLC - Lesníckeho výskumného ústavu Zvolen Ing. Milan Zúbrik, PhD. predstavil výskumný projekt financovaný zo zdrojov Agentúry Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR pre štrukturálne fondy EÚ (ďalej „ASFEU“), v skratke PROGRES, v rámci ktorého sa organizovala aj táto konferencia, a na ktorej odznelo niekoľko príspevkov, ktorých výsledky boli získané vďaka podpore tohto projektu. Záver otváracieho bloku konferencie patrilo krstu knihy o škodlivých činiteľoch v lesoch strednej Európy. ZÚBRİK, M., KUNCA, A., CSÓKA, G. (eds.), 2013: *Insects and diseases damaging trees and shrubs of Europe. N.A.P. Editions, ISBN 978-2-913688-18-6, 535 pp.* Zostavovateľmi ako aj autormi niektorých častí knihy boli výskumní pracovníci z NLC - LVÚ Zvolen Ing. Milan Zúbrik, PhD. a Ing. Andrej Kunca, PhD. Kniha obsahuje 4 300 fotografií viac ako 1 100 hmyzích škodcov a hubových patogénov lesných a okrasných drevín v podmienkach strednej Európy. Autormi knihy je viac ako 30 výskumníkov z Európy, niektorí aj z NLC - LVÚ Zvolen, LOS Banská Štiavnica. Knihu vydalo francúzske vydavateľstvo N.A.P. Editions v náklade 2 500 ks v 2 jazykových mutáciách a to v angličtine a vo francúzštine. Táto kniha bude patriť k základným atlasom o biotických škodlivých činiteľoch pre pracovníkov a študentov lesníctva, ekológie a ostatných prírodovedných odborov v celej Európe.

Odborný program otvoril Ing. Henrich Klescht z odboru štátnej správy lesného hospodárstva a poľovníctva, z oddelenia lesníckych činností. Jeho príspevok sa venoval aplikácii zákona č. 405/2011 Z. z. o rastlinolekárstve a príslušných vyhlášok do lesného hospodárstva. Zdôraznil, že orgánom rastlinolekárskej starostlivosti pre lesné hospodárstvo je poverené lesnícke centrum, ktorým je Národné lesnícke centrum a v rámci neho Lesnícka ochranná služba Banská Štiavnica. Ďalej pripomenul, že na základe tohto zákona je vydávaný *Zoznam autorizovaných prípravkov*, ktoré sa môžu používať v danom roku, a že k skúšaniam nových biologickej účinnosti prípravkov na ochranu rastlín pre použitie v lesoch je potrebný certifikát GEP (Good Experimental Practice), ktorý v roku 2012 získalo pracovisko LOS Banská Štiavnica.

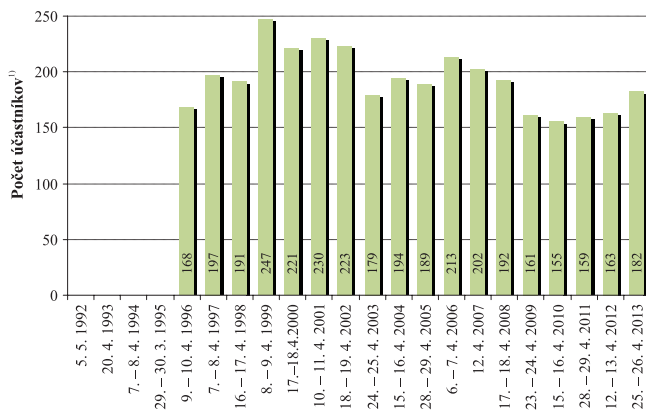
Vzhľadom na nadobudnutie účinnosti vyhlášky č. 297/2011 Z. z. o lesnej hospodárskej evidencii dňa 1. 1. 2012 sa za rok 2012 spracovávali údaje o škodlivých činiteľoch podľa nového systému. Tento systém bol predstavený už na konferencii *Aktuálne problémy v ochrane lesa v roku 2012*, prvé praktické skúsenosti so získavaním údajov a ich spracovávaním prezentovala Ing. Anna Miková z NLC - Ústavu lesných zdrojov a informácií Zvolen. Vyzdvihla význam elektronicky vedenej evidencie na serveroch NLC Zvolen cez lesnícky GIS prístupný na adrese <http://lvu.nlcsk.org/LGIS/>.

Ďalšie 3 prezentácie sa venovali výskytu škodlivých činiteľov na Slovensku, v Českej republike a v Poľsku a prezentovali ich zástupcovia jednotlivých lesníckych ochrannárskych služieb. Spoločným znakom bol i napriek stále vysokému objemu náhodnej ťažby spôsobenej podkôrnym hmyzom aj v roku 2012 klesajúci trend tejto kalamity a to už od roku 2009. Aj v okolitých štátoch bolo v roku 2012 očakávané premnoženie mníšky veľkohlavej, avšak pravdepodobne mráz z 18. 5. 2012 spôsobil opätovný pokles populačnej hustoty tohto škodcu. Tento mráz na Slovensku dosahoval hodnoty až -9,4 °C na Záhorí, na Kysuciach -6,5 °C. Podobne aj v Česku a v Poľsku zaznamenávajú nárast odumierania výsadiieb po poškodení tvrdoňom smrekovým a lykokazmi na sadeniach. Tento škodca bude pretrvávať ešte najbližších 5 – 10 rokov, kým sadenice na holiňach po veterných a lykožrúťových kalamitách v smrečínach neodrastú do rozmerov odolných na toto poškodenie.

Už tradične druhý blok konferencie patrí prezentáciám lesníckej prevádzky a štátnej správy. V tomto roku boli ich príspevky zamerané na mladé lesné porasty (Lesy SR, š. p. – Ing. Jozef Spevár a Štátne lesy TANAP-u – Ing. Ján Marhefka), ktoré sú ohrozené zverou, burinou a biotickými škodcami, najmä tvrdoňom smrekovým a podpríbovkami. Zástupca neštátneho sektora Ing. Milan Dolňan prezentoval skúsenosti s doznievajúcou kalamitou v Lesoch mesta Brezno, s. r. o. a Ing. Róbert Zlocha z Obvodného lesného úradu v Banskej Bystrici o problémoch s ochranou lesa v chránených územiach s 5. stupňom ochrany a v lesoch okolo nich. Upozornil na nejednotnosť rozhodnutí vydávaných jednotlivými obvodnými lesnými úradmi a na následné problémy s odvolávaniami.

Tretí blok bol venovaný poľovníctvu a manažmentu zveri. V úvode doc. Ing. Jozef Konôpka, CSc. predstavil novú koncepciu rozvoja poľovníctva, ktorá vyvolala aj mnohé reakcie publika na niektoré fakty. Praktickým škodám zverou sa venoval Ing. Rudolf Gábrš z OZ Prievidza. Zástupcovia odboru ochrany lesa sa venovali modelom potravinového potenciálu v mladých jarabinách a ekológii lesnej zveri na Slovensku, čo boli celoživotné skúsenosti Ing. Slavomíra Findu, CSc. zhrnuté v knihe, ktorá sa odovzdávala všetkým účastníkom konferencie.

Štvrtý blok bol zameraný na poznatky a skúsenosti LOS pri zisťovaní výskytu škodlivých činiteľov počas obhliadok zdravotného

Obr. 1. Vývoj počtu účastníkov medzinárodnej konferencie Aktuálne problémy v ochrane lesa

Fig. 1. Development of the number of participants of the International Conference Current issues of forest protection

¹⁾Number of participants

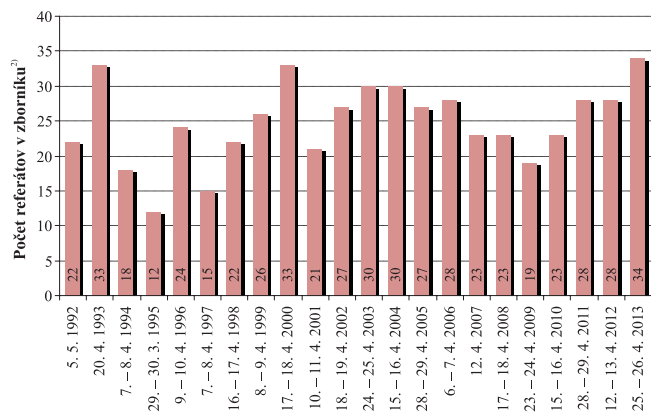
stavu lesov v roku 2012. Išlo o prezentáciu pripravenú z monitoringu mníšky veľkohlavej, ktorý sa prvýkrát realizoval cez GIS aplikáciu prístupnú zo stránky <http://lvu.nlcsk.org/mniska>. Ďalšie príspevky analyzovali príčiny hynutia mladých porastov jaseňa štíhleho, porovnávali účinnosť feromónových lapačov a predstavili novú technológiu ochrany mladých smrekových sadeníc a to ich ošetrovaniu voskom krátko pred výsadbou do lesa.

V druhý deň konferencie bol piaty blok pripravený v spolupráci s ÚKSUP-om (Ing. Stanislav Barok a Ing. Kristína Darnadyová) a odborom rastlinnej výroby, sekcie poľnohospodárstva MPRV SR (Ing. Katarína Beňovská). Prezentoval sa problém šírenia invázneho háďatka borovicového z Portugalska a Španielska do strednej Európy, pripravovaného Akčného plánu pre Slovensko a úlohách ÚKSUP-u a LOS Banská Štiavnica pre rok 2013.

Posledný, šiesty blok bol venovaný výsledkom rôznych výskumov realizovaných v NLC - LVÚ Zvolen a Výskumnej stanici ŠL TANAP-u, ktoré súviseli s ochranou lesa. Odznali tam príspevky o dvoch typoch hynutia borovic a to na hubového patogéna *Cenangium ferruginosum* v roku 2012 pri Krupine a podkôrny hmyz na Záhorí, ďalej o viazaní uhlíka v smrekových lesoch Vysokých Tatier, dopade kalamity podkôrneho hmyzu na turizmus, o možnostiach využitia leteckých a satelitných snímok pri hodnotení zmien v lese spôsobenom, napr. aj kalamitami škodlivých činiteľov a o príčinách strát zaznamenaných pri obnove lesných porastov.

Stretnutia lesníckeho výskumu s lesníckou prevádzkou má stále význam, o čom svedčí záujem účastníkov už o 22. ročník konferencie. Prenos poznatkov výskumu riešeného v NLC - LVÚ Zvolen, ale aj na iných výskumných inštitúciách, pre štátnych a neštátnych vlastníkov a obhospodarovateľov lesov, štátnu správu, lesníkov a odborných lesných hospodárov, ako aj vzájomné odovzdávanie poznatkov a skúseností medzi lesníkmi má nezastupiteľné miesto v odbornom raste zúčastnených a následne vo zvyšovaní úrovne starostlivosti o lesy. Verím, že tradícii zostaneme verní aj o rok a dokážeme pripraviť opäť zaujímavé témy pre 23. ročník aktuálnych problémov v ochrane lesa.

Chcem sa poďakovať a spomenúť ľudí, ktorí významnou mierou prispeli k úspešnému priebehu ďalšieho ročníka konferencie, ktorú

Obr. 2. Vývoj počtu referátov z medzinárodnej konferencie Aktuálne problémy v ochrane lesa

Fig. 2. Development of the number of papers of the International Conference Current issues of forest protection

²⁾Number of papers in the Proceedings

voláme APOL. Každodennú drobnú prácu, konzultácie, vychytávanie chýb v prihláškach a v programe som riešil s Lýdiou Kostrecovou, Beatou Slanou a Ing. Míriam Maľovou, ktoré významnou mierou pomáhali aj na samotnej konferencii. Na príprave zborníka som úzko spolupracoval s Lubicou Pilnou, Alexandrou Košťalovou, Ľubošom Fričom a Ing. Rudolfom Belkom. Otázky ekonomiky a financovania konferencie mi ochotne pomáhali riešiť Ing. Zuzana Kristeľová, Ing. Zuzana Mackov, Ing. Alena Turovská a množstvo faktúr vystavila Zdenka Sedílková. Operatívnu pomoc s prípravou a prenosom techniky pomohli Rado Nigríni a Miroslav Lipnický. Na samotnej konferencii mi pomáhali s prípravou konferenčnej sály a prezentáciami p. Leona Wengerová a Anna Pöbišová. Vedecké a odborné články pripravili najmä pracovníci odboru ochrany lesa a manažmentu zveri zo Zvolena a Banskej Štiavnice. Poďakovanie patrí aj vedeniu NLC generálnemu riaditeľovi Ing. Martinovi Moravčíkovi, CSc. a riaditeľovi NLC - LVÚ Zvolen Ing. Milanovi Zúbrikovi, PhD. za podporu tomuto podujatiu. Vďaka patrí aj vedeniu hotela Kúpele Nový Smokovec, a. s., Ing. Jozefovi Vilímovi a jeho spolupracovníkom za ústretovosť a za zabezpečenie prístupu ku všetkým technickým možnostiam hotela a kongresového centra. Treba spomenúť, že v tomto „projekte APOL“ sa stretli ľudia, ktorí majú skutočný záujem prispieť svojimi schopnosťami pre dobrý konečný výsledok. Ten sa dostavil a ja im všetkým za to úprimne ďakujem!

Táto medzinárodná konferencia bola zorganizovaná aj vďaka finančnej podpore v rámci operačného programu *Výskum a vývoj financovaného z Európskeho fondu regionálneho rozvoja pre projekty: Progresívne technológie ochrany lesných drevín juvenilných rastových štádií (ITMS 26220220120)*.

ANDREJ KUNCA

Národné lesnícke centrum - Lesnícky výskumný ústav Zvolen
Stredisko lesníckej ochrany a služby

Lesnícka 11

SK – 969 23 Banská Štiavnica

e-mail: kunca@nlcsk.org

<http://www.los.sk>